

Տ. Պետրոսյան

**Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը
Հայաստանի Հանրապետությունում**

(Մոդուլ 7)

Երևան 2011

Երենյան Ա., Թումասյան Դ., Ղամբարյան Ա., Պետրոսյան Տ. Հաստատանի Հանրապետությունում մարդու թրաֆիքինգի և շահագործման դեմ պայքարի իրավական հիմունքները (ձեռնարկ դասավանդողների համար): Երևան. «Աստղիկ» Հրատ., 2011, 340 էջ:

ISBN 978-92-9235-881-5

Սույն ձեռնարկը նախատեսված է իրավապահ մարմինների աշխատակիցների, ինչպես նաև աշխատանքային տեսուչների վերապատրաստման ընթացքում «Մարդու թրաֆիքինգի և շահագործման դեմ պայքարի իրավական հիմունքները» դասավանդողների համար: Այդ նպատակով դասավանդողներին ներկայացվում է դասավանդման ընդհանուր մեթոդաբանությունը և ըստ կոնկրետ մոդուլների՝ տրամադրվում են դասավանդման համար անհրաժեշտ նյութեր և դասավանդման մեթոդիկայի վերաբերյալ խորհուրդներ: Ձեռնարկը կարող է օգտակար լինել նաև ԲՈՒՀ-երում և այլ հաստատություններում ու կառույցներում մարդու թրաֆիքինգի և մարդու շահագործման դեմ պայքարի իրավական հիմնախնդիրների ուսումնասիրությանը զբաղվող անձանց համար:

Ձեռնարկը կազմելուն և հրատարակելուն աջակցել են Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) և Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) Երևանի գրասենյակները՝ ԵՄ ֆինանսավորմամբ: Հեղինակների խումբն իր երախտագիտությունն է հայտնում այս ձեռնարկի ստեղծմանն աջակցող կազմակերպություններին, ինչպես նաև ձեռնարկի խմբագիր, իրավագիտության թեկնածու Ա. Խորխոռունուն:

Ձեռնարկում ներկայացված տեսակետներն արտացոլում են հեղինակների մտտեցումները, որոնք կարող են չհամընկնել սույն ձեռնարկի հրատարակմանն աջակցող կազմակերպությունների տեսակետներին:

1. Ներածական մաս

Ներկայացրեք, այնուհետև ծանոթացրեք մասնակիցների հետ:

Հիշեցրեք մասնակիցներին, որ դասընթացը նվիրված է Հայաստանի Հանրապետությունում թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացին:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» մոդուլի նպատակները՝

- ծանոթանալ Հայաստանի Հանրապետությունում թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացին,

- ուսումնասիրել, պարզել և հասկանալ պետական կառավարման լիազորված մարմինների և հասարակական կազմակերպությունների դերակատարությունը թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացում, յուրաքանչյուրի գործողությունները գոհեր հայտնաբերելու տարբեր դեպքերում և ուղղորդման նպատակները,

- գործնականում կիրառել ստացած գիտելիքներն ու հմտությունները:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Թրաֆիքինգի դեմ պայքարը գոհակենտրոն է՝ այն պետք է գլխավորապես նպատակաուղղված լինի հատկապես գոհերի իրավունքների և շահերի պաշտպանության ապահովմանը» սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք թրաֆիքինգի դեմ պայքարի հիմնական մոտեցումները:

Թրաֆիքինգը այն հանցատեսակներից է, որի դեմ պայքարը պահանջում է լինել գոհակենտրոն: Այն պետք է նպատակաուղղված լինի հատկապես գոհերի իրավունքների և շահերի պաշտպանության ապահովմանը: Հանցագործության

բացահայտման աշխատանքները որևէ կերպ չպետք է վտանգեն գոհերի և նրանց հարազատների կյանքն ու առողջությունը, ոտնահարեն նրանց իրավունքները:

Սա է թրաֆիքինգի դեմ պայքարի էությունը, առանձնահատկությունն ու դրա կարևորությունը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Զոհերի ուղղորդման հիմնական նպատակները» վերնագրով սյալըր:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի ուղղորդման հիմնական նպատակները:

Զոհերի ուղղորդման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նրանց պաշտպանության, կացարանի, մասնագիտական բժշկական և հոգեբանական օգնության, խորհրդատվության, կրթության կամ ուսուցման ապահովման անհրաժեշտությամբ, սոցիալական ինտեգրմամբ և այլն:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ» վերնագրով սյալըր:

Մասնակիցներին ներկայացրեք «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգի» մշակման նախապատմությունը:

Նշեք, որ Հայաստանի Հանրապետությունում գոհերի նույնացման և ուղղորդման ամբողջ գործընթացը կանոնակարգվում է ՀՀ կառավարության 2008 թ. նոյեմբերի 20-ի թիվ 1385-Ա որոշմամբ հաստատված՝ «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ»-ով (այսուհետ՝ Կարգ):

Այն մշակվել է ՀՀ-ում մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) հարցերով խորհրդին կից աշխատանքային խմբի կողմից, եզակի է իր ձևով և արդյունավետ՝ գործածության մեջ: Կարգի մշակման համար որպես հիմք են ընդունվել ՀՀ-ում գո-

ների ուղղորդման պրակտիկ գործընթացները, որոնք փաստացի ինքնաբերաբար ձևավորվել են տարիների ընթացքում:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Կարգը վերաբերում է.» վերնագրով սյալոյր:

Մասնակիցներին բացատրեք, թե ում է վերաբերում ազգային ուղղորդման կարգը:

Անհրաժեշտ է հիշել, որ «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգը» վերաբերում է միայն Կարգով սահմանված գերատեսչությունների համապատասխան կառուցվածքային կամ առանձնացված ստորաբաժանումների աշխատակիցների գործառույթներին: Մյուս բոլոր ստորաբաժանումների կամ ենթակառուցվածքային միավորների կողմից զոհերի ուղղորդման աշխատանքները կանոնակարգվում են ներգերատեսչական համապատասխան ակտերի դրույթներով:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «ՀՀ ոստիկանության պետի 21.07.2009 թ. թիվ 1978Ն հրաման» վերնագրով սյալոյրը:

Մասնակիցներին որպես օրինակ ներկայացրե՛ք զոհերի ուղղորդման գործընթացի ոստիկանության մոդելը:

Որպես օրինակ՝ նշեք, որ ՀՀ ոստիկանության պարագայում ոստիկանության տարբեր ստորաբաժանումների, ենթակառույցների միջև զոհերի ուղղորդման գործընթացը կանոնակարգվում է ՀՀ ոստիկանության պետի 21.07.2009 թ. թիվ 1978Ն հրամանով, որով ամրագրված է, որ Կարգով նախատեսված համապատասխան մասնագիտացված ստորաբաժանումն է ԿՀԴՊ գլխավոր վարչության «Թրաֆիքինգի դեմ պայքարի բաժինը»:

Ունկնդիրների ուշադրությանը հրավիրե՛ք այն հանգամանքին, որ նույն հրամանում սահմանվում է, որ թրաֆիքինգի կամ հարակից հանցատեսակների, դրանցում ներգրավված կամ դրանց առնչվող անձանց, թրաֆիքինգի զոհերի, ար-

տերկրներում պռռնկությամբ զբաղվողների վերաբերյալ տվյալներ ստանալիս հարկ է հայտնել ԿՀԴՊ գլխավոր վարչությանը, և այդ ուղղություններով հետագա միջոցառումները, ինչպես նաև հայտնաբերված գոհերին ՀՀ կառավարության 20.11.08 թ. թիվ 1385-Ա որոշմամբ հաստատված «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ»-ին համապատասխան վերականգնողական կենտրոններ ուղղորդելը իրականացվում են ԿՀԴՊ գլխավոր վարչության միջոցով:

Նշվածը ոստիկանության ստորաբաժանումների միջև գոհերի ուղղորդման գործընթացի հիմնական տարրերն էին:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Զոհերի ուղղորդման գործընթացում ՀՀ պետական կառավարման լիազորված մարմինները» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք Կարգով սահմանված՝ գոհերի ուղղորդման գործում հիմնական դերակատարներին:

Վերսկսեք քննարկումները ՀՀ կառավարության 20.11.08 թ. թիվ 1385-Ա որոշմամբ հաստատված Կարգի շուրջ:

Կարգով սահմանվում է պետական կառավարման լիազորված մարմինների, համագործակցող հասարակական կազմակերպությունների փոխհամագործակցության համակարգը, և գոհի հայտնաբերման դեպքի, նույնացման առանձնահատկությունների հետ կապված՝ հստակեցվում են յուրաքանչյուր դերակատարի գործողությունները:

Կարգով գործառույթներ ունեցող պետական կառավարման լիազորված մարմիններն են.

- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը,
- ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը,
- ՀՀ առողջապահության նախարարությունը,
- ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությունը,
- ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայությունը,

- ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Համագործակցող հասարակական կազմակերպություններ» վերնագրով սլայդը:

Ունկնդիրներին բացատրեք, որ համագործակցող հասարակական կազմակերպությունները թրաֆիքինգի ոլորտում գործունեություն ծավալող հասարակական կազմակերպություններն են, որոնց փոխհամագործակցությունը պետական կառավարման լիազորված մարմինների հետ ամրագրված է փոխընթերցման հուշագրով:

Կարգը թույլ է տալիս պետական կառավարման լիազոր մարմիններին՝ ընտրություն կատարել բազմաթիվ հասարակական կազմակերպությունների շարքից և համագործակցել միայն մասնագիտական բարձր ունակությունների և պահանջվող անհրաժեշտ պայմաններին համապատասխանող հասարակական կազմակերպությունների հետ:

Այս մոտեցումը նույնպես բխում է գոհերին պատշաճ աջակցություն տրամադրելու նպատակից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Հիմնական լիազորված մարմիններ են» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք հիմնական լիազորված մարմինները:

Ունկնդիրներին ներկայացրեք, որ Կարգով նշված են նաև ուղղորդման գործում հիմնական դերակատարները, որոնք փաստացի պատասխանատու լիազորված մարմիններն են հիմնական երկու ուղղությունների՝ գոհերի աջակցության, դրա համակարգման և թրաֆիքինգ հանցագործության դեմ պայքարի համար:

Չոհերի աջակցության և դրա համակարգման համար լիազորված մարմինը ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունն է, իսկ թրաֆիքինգ հանցագործության

դեմ պայքարի համար հիմնական լիազորված մարմինը՝ ՀՀ ոստիկանությունը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Համապատասխան ստորաբաժանումները» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք համապատասխան կառուցվածքային կամ առանձնացված ստորաբաժանումները:

Պետական կառավարման լիազորված մարմինների, համագործակցող հասարակական կազմակերպությունների փոխհամագործակցության ընթացակարգը հեշտացնելու նպատակով Կարգով սահմանված է, որ պետական կառավարման լիազորված մարմինները հանդես են գալիս համապատասխան կառուցվածքային կամ առանձնացված ստորաբաժանումներով, որոնք համակարգում են իրենց աղբյուրներից ստացվող տեղեկատվության փոխանակումը միմյանց միջև, ակտիվ փոխհամագործակցում են և օգտագործում միմյանց միջոցներն ու հնարավորությունները թրաֆիքինգի գոհերի հայտնաբերման, նույնացման և վերականգնողական օգնության տրամադրման նպատակով, ինչպես նաև հանցագործության դեպքերի նախականիման, կանխարգելման, բացահայտման ուղղությամբ:

Օրինակ՝ ՀՀ ոստիկանությունում համապատասխան ստորաբաժանումը կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության թմրաբիզնեսի և թրաֆիքինգի դեմ պայքարի վարչությունն է, ՀՀ ԱՄՀ նախարարությունում՝ աշխատակազմի ընտանիքի, կանանց և երեխաների հիմնահարցերի վարչությունը և այլն:

Այս գերատեսչությունների միջև փոխհամագործակցությունը, գրությունների փոխանակումը իրականացվում են ուղիղ կապով՝ նշված ստորաբաժանումների միջոցով:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ

նյութի «Ով է գոհը» վերնագրով սլաշերը:

Մասնակիցներին պատմեք, թե ինչ է ենթադրվում «գոհ»
ասելով:

Չոհերի ուղղորդման մեխանիզմը ճիշտ պատկերացնելու և ընկալելու համար նախ պետք է հասկանալ, թե ինչ է ենթադրվում *գոհ* ասելով:

Չոհը թրաֆիքինգի կամ շահագործման ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված անձն է:

Այլ կերպ ասած, գոհը այն անձն է, ում նկատմամբ կատարվել է հանցագործություն՝ նախատեսված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 132-րդ, 132²-րդ հոդվածներով:

Հիշեցում. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 132-րդ հոդվածը «Մարդու թրաֆիքինգը կամ շահագործումը» հոդվածն է, իսկ 132²-րդ հոդվածը՝ «Երեխայի կամ հոգեկան խանգարման հետևանքով իր արարքի բնույթն ու նշանակությունը գիտակցելու կամ դա ղեկավարելու հնարավորությունից զրկված անձի թրաֆիքինգը կամ շահագործումը» հոդվածը:

Ունկնդիրներին բացատրեք, որ փաստացի գոհը այն անձն է, ում շահագործման նպատակով հավաքագրել, տեղափոխել, փոխանցել, թաքցրել կամ ստացել են, ինչպես նաև շահագործել կամ դրել կամ պահել են շահագործման վիճակի մեջ՝ կյանքի կամ առողջության համար ոչ վտանգավոր բռնություն գործադրելով կամ դա գործադրելու սպառնալիքով կամ հարկադրանքի այլ ձևերով, առևանգման, խաբեության կամ վստահությունը չարաշահելու, իշխանությունը կամ վիճակի խոցելիությունը օգտագործելու կամ նրան վերահսկող անձի հետ համաձայնություն ձեռք բերելու նպատակով նյութական կամ այլ օգուտ տալու կամ ստանալու կամ աշխատանք խոստանալու միջոցով, ինչպես նաև այն անձը, ով հայտնվել է վերոգրյալ գործողությունների ենթարկվելու վտանգի տակ:

Անչափահաս կամ հոգեկան խանգարման հետևանքով իր արարքի բնույթն ու նշանակությունը գիտակցելու կամ դա ղեկավարելու հնարավորությունից զրկված անձանց պարագայում հարկադրանքի կիրառման հանգամանքը չի կարող

դիտվել որպես պարտադիր պայման:

Այժմ, երբ արդեն պարզ է, թե ում է վերաբերում մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգը, ովքեր են դերակատարներն ու հիմնական պատասխանատու մարմինները, պարզենք, թե ինչ ուղղություններ են կանոնակարգվում նշված կարգով:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Կարգավորվող ուղղությունները» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք Կարգով կարգավորվող ուղղությունները:

Անհրաժեշտ է հիշել, որ հիմնական ուղղությունը և նպատակը, իհարկե, աջակցություն տրամադրելու նպատակով գոհերի ուղղորդումն է, սակայն Կարգով հստակեցվում են նաև այդ նպատակին ծառայող այլ ուղղությունները:

Մասնավորապես՝

- տեղեկությունների ձեռքբերում և փոխանցում,
- գոհերի նույնացում,
- գոհերի ուղղորդում,
- գոհերին աջակցության տրամադրում:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք ստացված տեղեկություններն ըստ դրանց բնույթի:

Ստացվող տեղեկություններն ըստ բնույթի կարելի է բաժանել երկու խմբի՝

- հայտնաբերված գոհի վերաբերյալ տեղեկություն,
- վերջինիս հետ կատարված հանցագործության մասին

տեղեկություն:

Պետական կառավարման լիազորված մարմինները և համագործակցող հասարակական կազմակերպություններն ունեն տեղեկությունների ստացման իրենց աղբյուրներն ու ձևերը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը»

ծրնթագր Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունը» վերնագրով սյալոյր: Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ոստիկանության կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ ոստիկանությունը թրաֆիքինգի մասին տեղեկություններ կարող է ստանալ պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմիններից, ինքնուրույն՝ իր ստորաբաժանումների (այդ թվում՝ Ինտերպոլի ազգային կենտրոնական բյուրոյի) միջոցով, ինչպես նաև զանգվածային լրատվության միջոցներից, անհատներից (տուժողներից և այլ դիմումատուներից), այլ կազմակերպություններից, օպերատիվ ճանապարհով և անձնական հետամտությամբ:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը» վերնագրով սյալոյր:

Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ԱԳՆ կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը կարող է, բացի պետական կառավարման լիազորված մարմիններից, թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկություններ ստանալ ինքնուրույն՝ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության ստորաբաժանումներից և ենթակառույցներից (այդ թվում՝ դիվանագիտական և հյուպատոսական ներկայացուցչություններից), արտերկրում հայկական համայնքներից, եկեղեցիներից, այլ պետությունների դիվանագիտական ներկայացուցչություններից, միջազգային կառույցներից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայությունը» վերնագրով սյալոյր:

Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ԱԱԾ կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայությունը, բացի պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմիններից, թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկություններ կարող է ստանալ ինքնուրույն՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայության ստորաբաժանումներից (այդ թվում՝ սահմանապահ գործերից), ինչպես նաև անհատներից (տուժողներից և այլ դիմումատուներից), այլ կազմակերպություններից, օպերատիվ ճանապարհով և անձնական հետամտության միջոցով:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում» Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ԱԱՀՆ կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը, բացի պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմիններից, կարող է թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկություններ ստանալ ինքնուրույն՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ստորաբաժանումներից, ինչպես նաև անհատներից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում» Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման նախարարությունը» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ՏԿՆ կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությունը, բացի պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմիններից, թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկություններ կարող է ստանալ

ինքնուրույն՝ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ստորաբաժանումներից, ինչպես նաև «Թեժ գծով» դիմած անհատներից, սիգրանտների սպասարկման կետում կերպավորման (պրոֆիլավորման) աշխատանքների արդյունքում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարությունը» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք ՀՀ ԱՆ կողմից տեղեկությունների ստացման աղբյուրները:

ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, բացի պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմիններից, թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկություններ կարող է ստանալ ինքնուրույն՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության ստորաբաժանումներից, ինչպես նաև անհատներից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ Կարգում չնշված այլ կազմակերպությունները» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք պետական կառավարման լիազորված այլ մարմինների դերը տեղեկությունների ստացման գործում:

Ունկնդիրներին բազատրեք, որ Կարգում չնշված բոլոր այլ կազմակերպություններն ու մարմինները, որոնք իրենց գործունեության ընթացքում նույնպես կարող են առնչվել թրաֆիքինգի հետ կապված դեպքերին, տեղեկատվության աղբյուր են հանդիսանում պետական կառավարման լիազորված մարմինների համար:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Տեղեկությունների ձեռքբերում՝ անձնական տեղեկությունների գաղտնիության պահպանման կարևորությունը» վերնագրով

սլաշոք:

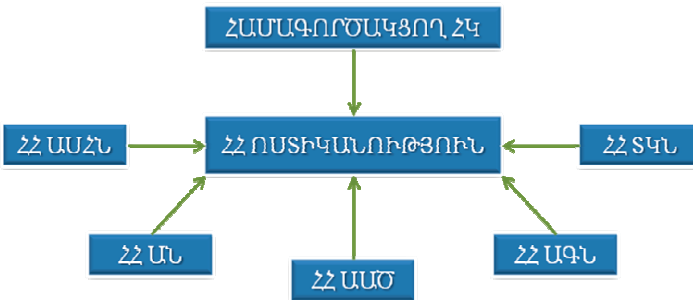
Մասնակիցներին ներկայացրեք անձնական տեղեկությունների գաղտնիության պահպանման կարևորությունը:

Անհրաժեշտ է հիշել, որ պատասխանատու մարմինները, մարդու իրավունքների պաշտպանության սկզբունքներին համահունչ, պարտավոր են խստորեն պահպանել իրենց կողմից ստացված անձնական տեղեկությունների գաղտնիությունը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Հանցագործությունների մասին տեղեկության փոխանցում» վերնագրով սլաշոք:

Մասնակիցներին ներկայացրեք հանցագործությունների մասին տեղեկությունների փոխանցման մեխանիզմը:

Պետական կառավարման լիազորված ոչ բոլոր մարմինների և համագործակցող հասարակական կազմակերպությունների գործառույթն է թրաֆիքինգ հանցագործության վերբերյալ տեղեկությունների ձեռքբերումը և դրանց հետ կապված միջոցառումների իրականացումը, սակայն այդպիսի կառույցներն ինքնաբերաբար ստանում են նմանատիպ տեղեկություններ, որոնք չափազանց կարևոր կարող են լինել իրավապահ մարմինների համար: Կարգով սահմանվում է հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկությունների փոխանցում ՀՀ ոստիկանությանը՝ որպես թրաֆիքինգ հանցագործության դեմ պայքարի պատասխանատու մարմնի:

Յուզադրեր «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Հնարավոր երեք իրավիճակները» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք Կարգով սահմանված երեք իրավիճակները:

Հարկ է հիշել, որ եթե հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկությունները ամեն դեպքում փոխանցվում են ՀՀ ոստիկանություն, ապա գոհերի վերաբերյալ տեղեկությունների փոխանցումը և գոհերի ուղղորդումը իրականացվում է տարբերակված՝ ըստ երեք իրավիճակների:

Հավանական երեք իրավիճակներն են.

Իրավիճակ 1

ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում:

Իրավիճակ 2

ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է օտարերկրյա պետությունում:

Իրավիճակ 3

Օտարերկրյա պետության քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում:

Յուզադրեր «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի մասին տեղեկությունների փոխանցումը» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի վերաբերյալ տեղեկությունների փոխանցումը՝ հասարակական կազմակերպությունների և ԱՍՀՆ կողմից:

Բոլոր իրավիճակներում՝ համագործակցող ՀԿ-ները, փոխադարձ համաձայնությամբ, իրենց կողմից հայտնաբերված գոհի մասին տեղեկությունը հնարավորինս կարճ ժամկետ

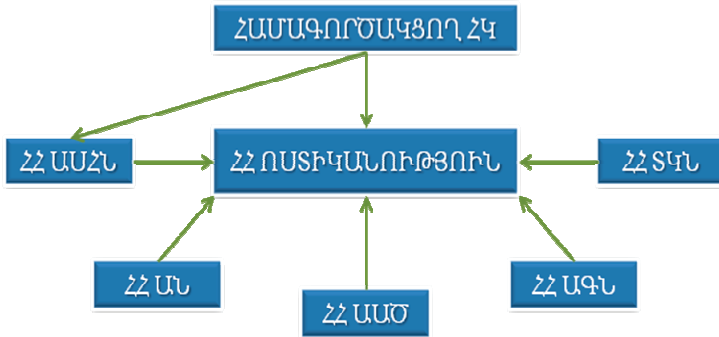
տում, բայց ոչ ուշ քան 3 օրվա ընթացքում փոխանցում են ՀՀ ԱՍՀՆ կամ ՀՀ ոստիկանություն:

ՀՀ ԱՍՀՆ-ն իր հերթին պետք է օգտագործի ՀՀ ոստիկանության հնարավորություններն ու միջոցները զոհերի նույնացման և պաշտպանության նպատակով:

Ցուցադրեր «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Զոհի մասին տեղեկության փոխանցումը «Իրավիճակ 1», «Իրավիճակ 2» և «Իրավիճակ 3»» վերնագրերով սլայդները:

Մասնակիցներին ներկայացրեր զոհերի վերաբերյալ տեղեկությունների փոխանցումը պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմինների կողմից:

Պետական կառավարման լիազորված մյուս մարմինները փաստացի նույնպես բոլոր իրավիճակներում իրենց կողմից հայտնաբերված զոհերի վերաբերյալ տեղեկությունները հայտնում են ՀՀ ոստիկանությանը, որը, իր հնարավորություններն ու միջոցներն օգտագործելով, աջակցում է զոհերի նույնացմանը և ապահովում անհրաժեշտ պաշտպանություն:

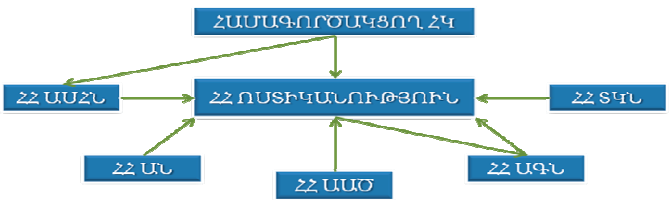

2-րդ և 3-րդ իրավիճակներում, երբ ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված զոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է օ-

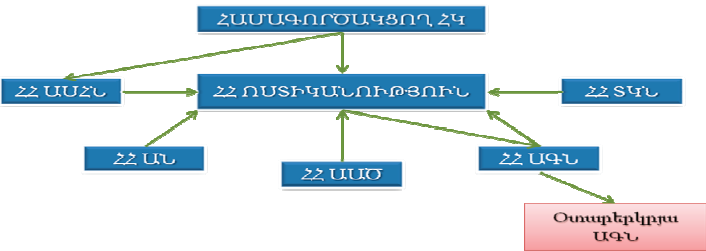

տարերկրյա պետությունում, և երբ օտարերկրյա պետության քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված զոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում, ՀՀ ոստիկանությունն իր հերթին զոհի վերաբերյալ տեղեկությունը փոխանցում է ՀՀ ԱԳՆ, իսկ 3-րդ իրավիճակում ԱԳՆ-ն իր հերթին այդ տեղեկությունը փոխանցում է զոհի քաղաքացիությունը ներկայացնող պետության ԱԳՆ:

Իրավիճակ-2

Իրավիճակ-3

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Զոհի ուղղորդում» վերնագրով սյաղոները:
Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք զոհերի ուղղորդման

հիմնական սկզբունքները:

Չոհի ուղղորդումը իրականացվում է միայն գոհի համաձայնությամբ՝ հայտնաբերման պահից:

Այն դեպքերում, երբ գոհը չի տվել համաձայնություն, սակայն առկա են ակնհայտ պատճառներ՝ ուղղորդման անհրաժեշտության համար, հանրային անվտանգության պահպանման, հայտնաբերված գոհի կամ նրա դեպքի հետ կապված այլ գոհերի կյանքին և առողջությանն ակնհայտ վտանգ սպառնալու դեպքում, կամ եթե գոհը կատարել է հանցագործություն, իրավախախտում, և անհրաժեշտություն է առաջացել պարզելու կատարման հանգամանքները, պետական կառավարման լիազորված մարմինները և համագործակցող ՀԿ-ները իրենց կողմից հայտնաբերված գոհին ուղղորդում են ՀՀ ոստիկանություն:

Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք պետական կառավարման լիազորված մարմինների հետ գոհերի համագործակցության կարևորությունը:

Անհրաժեշտ է նշել, որ գոհերի ուղղորդման և աջակցության գործընթացում չափազանց կարևոր է ստանալ վերջիններիս համաձայնությունը՝ համագործակցելու պետական կառավարման լիազորված մարմինների հետ: Խոսքը վերաբերում է ինչպես իրավապահ, այնպես էլ մյուս մարմիններին (ՀՀ ԱՆ, ՀՀ ԱՍՀՆ և այլն):

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի ուղղորդումը Իրավիճակ 1» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք գոհերի ուղղորդումը 1-ին իրավիճակի դեպքում:

Ըստ իրավիճակների՝ գոհերի ուղղորդումը ունի հետևյալ տեսքը:

Իրավիճակ 1

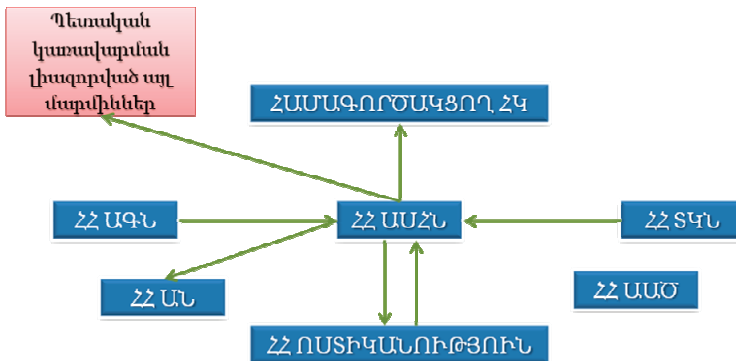
ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում:

Այս իրավիճակում ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հա-
յաստանի Հանրապետության ոստիկանությունն իր կողմից
հայտնաբերված զոհերի ուղղորդումն իրականացնում է ՀՀ աշ-
խատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության միջո-
ցով՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտվելով համագործակցող
ՀԿ-ների ծառայություններից:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտան-
գության ծառայությունը հայտնաբերված թրաֆիքինգի զոհին
ուղղորդում է ՀՀ ոստիկանություն, որն իրականացնում է հե-
տագա ուղղորդումը ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի
նախարարություն:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարա-
րությունը հայտնաբերված զոհին ուղղորդում է պետական կա-
ռավարման լիազորված այլ մարմիններ և համագործակցող
ՀԿ-ներ՝ համապատասխան օգնություն ստանալու համար,
կամ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն՝
հանցագործության բացահայտմանն ուղղված միջոցառումներ
իրականացնելու նպատակով:

ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությունը,
ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը և համագործակցող
ՀԿ-ներն իրենց կողմից հայտնաբերված զոհին ուղղորդում է
ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն՝
հետագա ուղղորդման նպատակով:

Յուզադրեր «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի ուղղորդումը Իրավիճակ 2» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք գոհերի ուղղորդումը 2-րդ իրավիճակի դեպքում:

Իրավիճակ 2

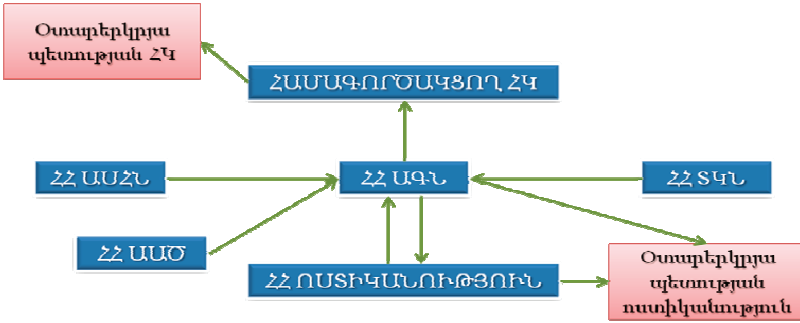
ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է օտարերկրյա պետությունում:

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը գոհին ուղղորդում է ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն կամ, գոհի համաձայնությամբ, ինչպես նաև նպատակահարմարությունից ելնելով, օտարերկրյա պետության ոստիկանություն կամ համագործակցող ՀԿ-ների միջոցով՝ օտարերկրյա պետության հասարակական կազմակերպություն:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությունը և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայությունը հայտնաբերված գոհին, վերջինիս համաձայնության առկայության դեպքում, ուղղորդում են ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ծառայություններ, որոնց միջոցով իրականացվում է հետագա ուղղորդումը:

ՀՀ ոստիկանությունն իր կողմից հայտնաբերված գոհին ուղղորդում է Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ծառայություններ կամ, նպատակահարմարությունից ելնելով, օտարերկրյա իրավապահ մարմիններ:

Համագործակցող ՀԿ-ները հայտնաբերված գոհին, նրա համաձայնությամբ, ուղղորդում են ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ծառայություններ կամ օտարերկրյա հասարակական կազմակերպություններ:

Յուզադրեր «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի ուղղորդումը Իրավիճակ 3» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրե՛ք զոհերի ուղղորդումը 3-րդ իրավիճակի դեպքում:

Իրավիճակ 3

Օտարերկրյա պետության քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված զոհը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում:

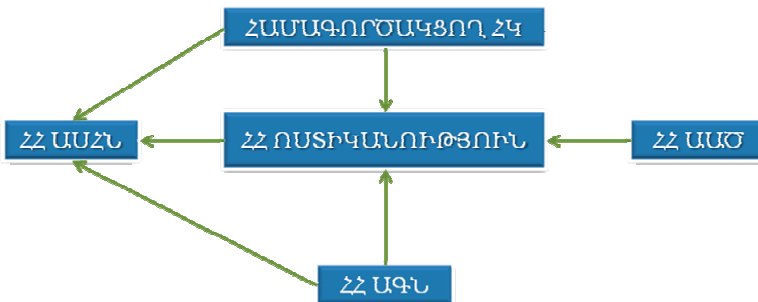
Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության կողմից հայտնաբերված զոհը, համաձայնության դեպքում, ուղղորդվում է կա՛մ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն, կա՛մ Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն՝ հետագա ուղղորդման նպատակով:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայությունն իր կողմից հայտնաբերված զոհին ուղղորդում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն, որի միջոցով իրականացվում է հետագա ուղղորդումը Հայաստանի Հանրապետության աշ-

խաստանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության միջոցով, այդ թվում նաև՝ անհապաղ օգնության տրամադրմամբ:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանությունը գոհին, վերջինիս համաձայնությամբ, ուղղորդում է Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Համագործակցող ՀԿ-ներն իրենց կողմից հայտնաբերված գոհին, վերջինիս համաձայնությամբ, ուղղորդում են Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն կամ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի նույնացում» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի նույնացման գործընթացը:

Բացատրեք, որ գոհի նույնացումը շարունակական և միևնույն ժամանակ՝ ամբողջական գործընթաց է, որը նախատեսում է տարբեր ծավալի աջակցություն: Աջակցության ծավալների համարժեք և նպատակային տրամադրման համար տարանջատվում են գոհերի նույնացման երեք հիմնական փուլեր՝

- 1) նախնական նույնացում,

- 2) միջանկյալ նույնացում,
- 3) վերջնական նույնացում:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Նախնական նույնացում» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի նախնական նույնացումը:

Չոհի հայտնաբերումը համարվում է նախնական նույնացում, որն իրականացվում է պետական կառավարման լիազորված մարմինների կողմից ինքնուրույն կամ որևէ աղբյուրի միջոցով հայտնաբերված անձի՝ «ենթադրյալ գոհի» նկատմամբ ուղղակի և անուղղակի չափորոշիչների կիրառման արդյունքում:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Միջանկյալ նույնացում» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի միջանկյալ նույնացումը:

Չոհի միջանկյալ նույնացումը իրականացնում է նախաքննության մարմինը՝ որոշում ընդունելով նախնական նույնացված գոհին ճանաչել տուժող՝ թրաֆիքինգին վերաբերող Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի համապատասխան հոդվածներով հարուցված քրեական գործերով: Իհարկե, խոսքը վերաբերում է այն հոդվածներին, որոնցում նկարագրված է թրաֆիքինգ հանցատեսակը:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Վերջնական նույնացում» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի միջանկյալ նույնացումը:

Չոհի վերջնական նույնացումը իրականացվում է դատարանի կողմից: Այն դեպքում, երբ գործը չի հասնում դատարան, Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքին համապատասխան, վերջնական նույ-

նացման համար հինք է հանդիսանում քրեական հետապնդման մարմնի կողմից անձին որպես տուժող ճանաչելու մասին որոշումը: Խոսքը վերաբերում է այն դեպքերին, երբ դատաքննությունը չի իրականացվում հանցավորի թաքնվելու պատճառով կամ այլ՝ զոհի նկատմամբ հանցագործությունը չարդարացնող պատճառներով:

Նույնացման գործընթացը ՀԿ-ի պարագայում կարող է ընթանալ մի քանի փուլով, իսկ նույնացման չափորոշիչները սահմանվում են ըստ թրաֆիքինգի միջազգային և ազգային սահմանումների մեջ ներառված բնորոշումների:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Չոհի աջակցությունը» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք զոհերի աջակցության գործընթացը:

Ունկնդիրներին բացատրեք, որ զոհին տրամադրվող աջակցությունը բաղկացած է երեք փուլերից՝ նախնական, միջանկյալ և վերջնական:

Այդ փուլերը պայմանավորված են զոհերի նույնացման փուլերով և փոխկապակցված՝ զոհերի հայտնաբերման երեք իրավիճակների հետ (*վերհիշե՛ք այդ իրավիճակները*):

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի զոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Նախնական աջակցություն» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք զոհերի նախնական աջակցության գործընթացը զոհի ուղղորդման 1-ին, 2-րդ և 3-րդ իրավիճակներում:

Անհրաժեշտ է հիշել, որ այն դեպքում, երբ թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված զոհը, անկախ քաղաքացիությունից, հայտնաբերման պահին գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում, հայտնաբերված և նախնական նույնացված զոհին նախնական աջակցություն ցուցաբերվում է Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության միջ-

նորոթյամբ, Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան մարմինների և կառույցների, այդ թվում նաև՝ ՀՀ - մարզպետարանների (Երևանի քաղաքապետարանի)՝ երեխայի իրավունքների պաշտպանության բաժինների միջոցով: Ելնելով անհրաժեշտությունից՝ Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը կարող է համագործակցել համապատասխան համագործակցող ՀԿ-ների հետ:

Նախնական աջակցությունը ներառում է՝

- 1) առաջնային բժշկական օգնությունը,
- 2) անհետաձգելի բնախրային օգնությունը (սնունդ, հագուստ, հիգիենայի պարագաներ և այլն),
- 3) իրավաբանական խորհրդատվությունը,
- 4) անհրաժեշտության դեպքում՝ կարճաժամկետ՝ առավելագույնը 30 օրով, կացարանի տրամադրում,
- 5) հոգեբանական օգնություն:

Այն դեպքում, երբ գոհը գտնվում է օտարերկրյա պետությունում, աջակցության տրամադրման որոշումը կայացնում են դիվանագիտական և հյուպատոսական ծառայությունները՝ առաջնորդվելով նախնական աջակցության համար կարգով սահմանված ծավալներով և ելնելով տվյալ երկրում գործող աջակցության համակարգից:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Միջանկյալ աջակցություն» վերնագրով սլայդը:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի միջանկյալ աջակցության գործընթացը:

Միջանկյալ աջակցությունը ցուցաբերվում է միջանկյալ նույնացման փուլում և ներառում է՝

1. Ժամանակավոր՝ մինչև 60 օրով, կացարանի տրամադրում,
2. բժշկական հետազոտություն և օգնություն՝ համապատասխան Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի մարտի 4-ի «Պետության կողմից երաշ-

խավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման մասին» N318-Ն որոշման,

3. իրավաբանական օգնություն,

4. հոգեբանական օգնություն,

5. հասարակության մեջ վերաինտեգրվելուն ուղղված քայլեր, այդ թվում նաև՝ մասնագիտական վերապատրաստմանն օժանդակություն,

6. անհրաժեշտության դեպքում՝ սահմանված չափի հրատապ դրամական օգնություն:

Ցուցադրեք «Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հայաստանի Հանրապետությունում» դիդակտիկ նյութի «Վերջնական աջակցություն» վերնագրով սյալըր:

Մասնակիցներին ներկայացրեք գոհերի վերջնական աջակցության գործընթացը:

Վերջնական աջակցությունն իրականացվում է վերջնական նույնացման հիման վրա՝ ելնելով տվյալ անձի կարիքների գնահատումից, և նախատեսում է «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված աջակցության ողջ փաթեթը, ինչպես նաև վերաինտեգրմանն ուղղված հետագա միջոցառումները:

2. Հարցեր քննարկման համար

1. Ո՞րն է Հայաստանի Հանրապետությունում թրաֆիքինգի կամ շահագործման գոհերի ուղղորդումը կանոնակարգող հիմնական փաստաթուղթը:

2. Ի՞նչով է պայմանավորված գոհերի ուղղորդման անհրաժեշտությունը:

3. Որո՞նք են «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ»-ով որպես դերակատարներ սահմանված պետական կառավարման լիազորված մարմինները:

4. Ի՞նչ է նշանակում համագործակցող հասարակական կազմակերպություն:

5. Ի՞նչն է կանոնակարգվում «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդ-

ման կարգ»-ով:

6. Ո՞վ է թրաֆիքինգի կամ շահագործման գոհը:

7. Ի՞նչ է նախնական նույնացումը, և ո՞ր մարմինները կարող են իրականացնել նախնական նույնացում:

8. Ո՞ր մարմինները կարող են իրականացնել միջանկյալ նույնացումը, և ինչպե՞ս է այն իրականացվում:

9. Ի՞նչը կարող է հիմք հանդիսանալ գոհի վերջնական նույնացման համար:

10. Ինչպե՞ս է փոխկապակցված գոհի աջակցությունը նրա նույնացման հետ:

11. Ջոհերի հայտնաբերման ի՞նչ իրավիճակներ են նախատեսված «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ»-ում:

12. Ո՞րն է գոհերի ուղղորդման հիմնական պայմանը, և ի՞նչ բացառություն է նախատեսված «Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձանց ազգային ուղղորդման կարգ»-ում:

3. Խնդիրների քննարկում

1. Ինչպե՞ս են պետական կառավարման լիազորված մարմինները իրականացնում փոխհամագործակցությունը միմյանց միջև:

Կողմնորոշող պատասխաններ

Ա/ Այն չի իրականացվում պետական կառավարման լիազորված մարմինների ղեկավարների միջև նամակագրության միջոցով:

Բ/ Այն չի իրականացվում գոհին հայտնաբերած տարածքային ենթակառույցների ղեկավարների միջև նամակագրության միջոցով:

2. Ինչպե՞ս պետք է գործեն պետական կառավարման լիազորված մարմինները կամ հասարակական կազմակերպությունները, երբ իրենց կողմից հայտնաբերված և նախնական նույնացված՝ ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը, որը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում, հրաժարվում է

իրավապահ մարմինների հետ համագործակցելուց:

Կողմնորոշող պատասխաններ

Մ/ Հարցը վերաբերում է գոհի վերաբերյալ տեղեկության, հանցագործության մասին տեղեկության փոխանցմանը և գոհերի ուղղորդմանը:

3. Ինչպե՞ս պետք է գործեն պետական կառավարման լիազորված մարմինները կամ հասարակական կազմակերպությունները, երբ իրենց կողմից հայտնաբերված և նախնական նույնացված՝ օտարերկրյա պետության քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը, որը հայտնաբերման պահին գտնվում է ՀՀ-ում, հրաժարվում է իրավապահ մարմինների հետ համագործակցելուց:

Կողմնորոշող պատասխաններ

Մ/ Հարցը վերաբերում է գոհի վերաբերյալ տեղեկության, հանցագործության մասին տեղեկության փոխանցմանը և գոհերի ուղղորդմանը:

4. Ինչպե՞ս պետք է գործեն պետական կառավարման լիազորված մարմինները կամ հասարակական կազմակերպությունները, երբ իրենց կողմից հայտնաբերված և նախնական նույնացված՝ ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող, թրաֆիքինգի ենթարկված կամ ենթարկման վտանգի տակ հայտնված գոհը, որը հայտնաբերման պահին գտնվում է օտարերկրյա պետությունում, հրաժարվում է իրավապահ մարմինների հետ համագործակցելուց:

Կողմնորոշող պատասխաններ

Մ/ Հարցը վերաբերում է գոհի վերաբերյալ տեղեկության, հանցագործության մասին տեղեկության փոխանցմանը և գոհերի ուղղորդմանը:

4. Սլայդներ

«Թրաֆիքինգի գոհերի ուղղորդման գործընթացը Հաստատանի Հանրապետությունում»: